

Cele lekcji – wymagania ogólne

- ukazanie, na czym polega patriotyzm;
- podkreślenie potrzeby patriotyzmu, niezależnie od czasu, w którym przyszło nam żyć.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- rozumie pojęcie patriotyzmu;
- ma poczucie własnej tożsamości narodowej;
- określa obowiązki wobec ojczyzny;
- wyjaśnia postawy sprzeczne z patriotyzmem: nacjonalizm, kosmopolityzm, szowinizm, rasizm, ksenofobia.

Wartości

- dobro wspólne;
- postawa miłości względem ojczyzny;
- szacunek do symboli narodowych.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – skojarzenia. Nauczyciel prosi uczniów o napisanie na kartkach pięciu skojarzeń związanych ze słowem „ojczyzna”. Następnie uczniowie odczytują zapisane skojarzenia.

Podsumowanie: nauczyciel odczytuje wiersz Tadeusza Różewicza:

Oblicze ojczyzny

ojczyzna to kraj dzieciństwa
miejsce urodzenia
to jest ta mała najbliższa
ojczyzna

miasto miasteczko wieś
ulica dom podwórko
pierwsza miłość
las na horyzoncie
groby

w dzieciństwie poznaje się
kwiaty, zioła, zboża
zwierzęta
pola łąki
słowa owoce

ojczyzna się śmieje
na początku ojczyzna
jest blisko
na wyciągnięcie ręki

dopiero później rośnie
krwawi
boli

Tadeusz Różewicz, *Poezja*, t. 2, Kraków 1988, s. 321.

Miejsce, w którym mieszkamy, żyjemy to nasza ojczyzna. Ma ona swoją historię, tradycję, język, dorobek i kulturę. Naszym obowiązkiem jest miłować ojczyznę i wszystko, co ją stanowi, oraz jej służyć. Wtedy możemy powiedzieć o sobie, że jesteśmy prawdziwymi patriotami.

Rozwinięcie tematu

Metoda – pogadanka. Nauczyciel odczytuje bądź odtwarza wypowiedzi św. Jana Pawła II o ojczyźnie.

„Oto matka moja i moi bracia”. Może dlatego mówię tak, jak mówię, ponieważ to jest moja matka, ta ziemia! To jest moja matka, ta Ojczyzna! To są moi bracia i siostry! I zrozumcie, wy wszyscy, którzy lekkomyślnie podchodzicie do tych

spraw, zrozumcie, że te sprawy nie mogą mnie nie obchodzić, nie mogą mnie nie boleć! Was też powinny boleć! Łatwo jest zniszczyć, trudniej odbudować. Zbyt długo niszczone! Trzeba intensywnie odbudowywać! Nie można dalej lekomyślnie niszczyć!

<https://www.niedziela.pl/arttykul/147082/nd/To-jest-moja-matka-ta-Ojczyzna> (dostęp: 22.02.2022).

Polska jest matką szczególną. Niełatwe są jej dzieje, zwłaszcza na przestrzeni ostatnich stuleci. Jest matką, która wiele przecierpiała i wciąż na nowo cierpi. Dlatego też ma prawo do miłości szczególnej.

Przemówienie na Okęciu, 1983 r.

<https://ksiegarniastanislaw.pl/7cytatow-jana-pawla-ii-o-wolnosci-ojczyźnie-i-patriotyzmie/> (dostęp: 22.02.2022).

Czuwam – to znaczy także: czuję się odpowiedzialny za to wielkie, wspólne dziedzictwo, któremu na imię Polska. To imię nas wszystkich określa. To imię nas wszystkich zobowiązuje. To imię nas wszystkich kosztuje.

Jan Paweł II, Apel Jasnogórski z młodzieżą, 1983 r.

<https://wiesz.pl/2018/10/04/siebie-samego-trzeba-dac-polski-rachunek-sumienia-z-jana-pawla-ii-czesc-4/> (dostęp: 22.02.2022).

Następnie nauczyciel zadaje uczniom pytania: „Dlaczego trzeba kochać i szanować ojczyznę? Co to znaczy, że ojczyzna jest naszą matką? W czym przejawia się odpowiedzialność za ojczyznę? Jakie są obowiązki względem ojczyzny? Jakie postawy są niebezpieczne w odniesieniu do ojczyzny? Czy dzisiaj patriotyzm jest w ogóle potrzebny? Kto dla was jest przykładem wielkiego patrioty?”. Zachęca do wypowiedzi.

Podsumowanie: w każdym momencie historii niezależnie od wieku, zajmowanej pozycji trzeba być patriotami, należy troszczyć się o los ojczyzny. Kochać ją, bronić jej, pracować dla jej dobra to obowiązek, to wdzięczność, jaką można okazać ojczyźnie. To jest nasz dom, to jest, jak uczył św. Jan Paweł II nasza Matka.

Patriotyzm (z łac. *patria* ‘ojczyzna’, gr. *patriotes* ‘rodak’) – postawa szacunku, umiłowania i oddania własnej ojczyźnie oraz chęć ponoszenia za nią ofiar i gotowości do jej obrony. Charakteryzuje się przedkładaniem celów ważnych dla ojczyzny nad osobiste, gotowością do pracy dla jej dobra i w razie potrzeby poświęcenia dla niej własnego zdrowia lub nawet życia. Patriotyzm to również umiłowanie i pielęgnowanie narodowej tradycji, kultury czy języka. Oparty jest na poczuciu więzi społecznej, wspólnoty kulturowej oraz solidarności z własnym narodem i społecznością.

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Patriotyzm> (dostęp: 22.02.2022).

Zakończenie

Przypomnienie wiersza Władysława Bełzy: *Katechizm polskiego dziecka*

Kto ty jesteś?

- Polak mały.
- Jaki znak twój?
- Orzeł biały.
- Gdzie ty mieszkasz?
- Między swymi.
- W jakim kraju?
- W polskiej ziemi.
- Czym ta ziemia?
- Mą ojczyzną.
- Czym zdobyta?
- Krwią i blizną.
- Czy ją kochasz?
- Kocham szczerze.
- A w co wierzysz?
- W Polskę wierzę.
- Coś ty dla niej?
- Wdzięczne dziecię.
- Coś jej winien?
- Oddać życie.

Notatka

Patriotyzm (z łac. *patria* ‘ojczyzna’, gr. *patriotes* ‘rodak’) – postawa szacunku, umiłowania i oddania własnej ojczyźnie oraz chęć ponoszenia za nią ofiar i gotowości do jej obrony. Charakteryzuje się przedkładaniem celów ważnych dla ojczyzny nad osobiste, gotowością do pracy dla jej dobra i w razie potrzeby poświęcenia dla niej własnego zdrowia lub nawet życia. Patriotyzm to również umiłowanie i pielęgnowanie narodowej tradycji, kultury czy języka. Oparty jest na poczuciu więzi społecznej, wspólnoty kulturowej oraz solidarności z własnym narodem i społecznością.

Korelacja z edukacją szkolną

- wiedza o społeczeństwie – nacjonalizm, kosmopolityzm;
- język polski – utwory patriotyczne i ich bohaterowie;
- historia – przykłady bohaterstwa Polaków w obronie ojczyzny;
- filozofia – źródło moralnych zobowiązań.